

בינת המשפט

עניני ממונות אקטואליים

בס"ד, גליון תרמז, פרשת וילך-שובה, תשפ"ו

מאת: יצחק בירך דסקל – דיין ומורה צדק

טל: 03-5740046 y.b.daskal@gmail.com

סימן תרמז

תביעת דמי שדכנות מהחתן - אם האב לא שילם

ובו יבואר: א. האם בחור יתום חייב לשלם לשדכן שכרו. ומה הדין אם יש מישהו שמטפל בכל ההוצאות. ב. כמה תשלום שכר פועל בלא קציצת שכר. ג. האם האב יכול לתבוע מבנו דמי שדכנות ששילם עבורו. ד. מחלוקת הפוסקים, האם שדכן יכול לתבוע מהחתן דמי שדכנות. ה. ההבדל בין התחייבות בתנאים, לדמי שדכנות. ו. בחור עם מגבלות, שאביו התחייב לשדכן הרבה כסף על שידוך, ולא שילם. האם, וכמה חייב החתן לשלם לשדכן.

הנידון

"אני שדכן מקצועי. פנה אלי אביו של בחור שיש לו מגבלות, וביקש שאחפש שידוך לבנו, הוא הבטיח לי כפול מהמחיר המקובל. עבדתי קשה מאד, וב"ה השידוך נסגר בשעה טובה. לאחר מכן פניתי לאביו לקבל את שכרי, ולצערי האב דוחה אותי הלך ושוב. לאחר התחונה של בני הזוג הבנתי שדמי שדכנות לא אקבל, ופניתי לחתן, החתן דוחה אותי בטענה שתשלום דמי שדכנות לא שייך אליו, בפרט לא מחיר יותר מהמקובל, כי הוא לא הבטיח לי תשלום כזה. האם על פי הלכה אני יכול לתבוע מהחתן דמי שדכנות, וכמה."

תשובה

החתן חייב לשלם דמי שדכנות, כיון שהשדכן הינו פועל של החתן, וחייב בשכרו, אם אביו לא משלם. אבל כיון שהבחור בעצמו לא קצץ לו שכר, חייב לשלם לו כפחות שבשוק, לסוג שידוך כזה.

ביאור התשובה

דמי שדכנות מחתן יתום

בתחלה נברר מה הדין אם שדכן עשה שידוך לבחור יתום, האם יכול לתבוע מהחתן דמי שדכנות, כי אין לו אב. ובזה הוא פשוט שהשדכן תובע את הבחור היתום, ואפילו שלא סיכם איתו על דמי שדכנות, כי כל מלאכה שאדם עושה לחבירו שמקובל לקבל עליה שכר, מגיע לו

שכר, כמבואר בחושן משפט (רסד, ד) "וכן כל אדם שעושה עם חבירו פעולה או טובה, לא יוכל לומר: בחנם עשית עמדי הואיל ולא צויתיך, אלא צריך ליתן לו שכרו (ר"ן פ' שני דייני גזירות) "ע"כ. אבל אם הבחור היתום אינו מטפל בהוצאות כלל, ויש לו אדם שמטפל בזה, בזה יש לדון ממש כמו דין בחור שאינו יתום ויבואר להלן.

צדדי הספק בנידון שלנו הם, כיון שאבי החתן ביקש מהשדכן לעבור עבור בנו על שידוך, והאב הבטיח לשדכן כסף ולא הבחור, לכן יש לברר האם הבחור חייב לשלם לשדכן, וכמה חייב לשלם.

העולה מזה: בחור יתום שמטפל בעצמו בהוצאות, חייב לשלם בעצמו לשדכן, גם אם לא קצץ לו כלל שכר, אבל אם יש מי שמטפל בהוצאות שלו, יבואר להלן.

תשלום שכר פועל בלא קציצת שכר

אבל לפי המבואר לעיל בחושן משפט, גם בזה הוא פשיטא, שכיון שהשדכן עשה עבודה שחייבים עליה שכר, והחתן נהנה מעבודתו, פשיטא שחייב החתן לשלם לו. אבל אין החתן חייב כמה שאביו הבטיח לשדכן, כי לא קצץ שכר עם השדכן, אבל חייב לשלם לו כפחות שבשוק לשידוך כזה, שכך מבואר בפתחי חושן (חלק ד – שכירות, פרק ח, סעיף ד וז"ל: "לא פסק עמו שכרו, נותן לו כפי מנהג המדינה, ובמקום שאין מנהג קבוע, שיש נותנים כך ויש נותנים כך, יד הפועל על התחתונה, ונותן לו כפחות שבשכירות", עכ"ל, ומקורו בשלחן ערוך חושן משפט (שלב, א) וז"ל המחבר, "אמר לשלוחו: צא ושכור לי פועלים בשלשה, והלך ושכרן בארבעה, אם אמר להם השליח: שכרכם עלי, נותן להם ארבעה, ונוטל מבעל הבית שלשה, ומפסיד אחד מכיסו. (וי"א אם כל הפועלים אינן נשכרים רק בארבע, הבעל הבית נותן לשליח כפי מה שהנהגו) (טור ס"א ועיין בב"י). ואם אמר להם: שכרכם על בעל הבית, נותן להם בע"ה כמנהג המדינה" ע"כ, הנה מבואר שאם אין קציצה נותן כמנהג המדינה.

ואם אין מנהג, כתב בקצות החושן (סימן שלא ס"ק ג) וז"ל "ונראה דודאי כששוכר פועל בסתם, ואינו מזכיר כלל לומר לפי דמים ששוכרין בעיר, א"כ אין לו אלא כפחות, ואפילו כמיעוט דזיילי וכמ"ש ריטב"א" עכ"ל, עיין שם באריכות.

בינת המשפט

ענייני ממונות אקטואליים

וגובה, לפי שכל המפרנס סתם אינו מפרנס בתורת מתנה אלא בתורת הלואה, ונמצא שהיא חייבת לו, ומי שפרנס אותה גובה ממנה והיא גובה מבעלה כו" עכ"ל. הנה מבואר שיטת הרשב"א, שאם מפרנס אשה מעצמו, גובה ממנה, כי לא נתן לה מתנה אלא הלוואה, ומה שאמר חנן דפטור, הוא דוקא שמפרש שנותן מזונות שחייב לה בעלה, דאז האשה לא מתחייבת לו, אלא פורע חובו של הבעל, והבעל פטור ליתן לו, כי הפורע חוב של חברו פטור. והביא ראיה מהמהנהגה חבירו אינו מתכוון לשם מתנה.

והר"ן חולק עליו וכתב שם: "ואינם מחוורים לדעתי, דנהי דהני מוכחי דהמהנהגה את חבירו סתם לאו לשם מתנה קא מכוון, אפילו הכי המפרנס את אשת חבירו סתם לחנן הניח מעותיו על קרן הצבי, משום דנהי דלאו בתורת מתנה קעביד, מיהו סתמא זו אדעתא דבעל נחית ולאו אדעתא דידה, שכבר הוא יודע שאין לאשה זו נכסים שיהא נפרע מהן אלא מבעלה, ולא מסיק אדעתיה לומר שתתחייב היא בהן כדי שתוכל לגבות מבעלה ולהגבותו, דלאו כולהו אינשי דינא גמירי, אלא סתמא אדעתא דבעל נחית, ומש"ה נהי דלאו בתורת מתנה קעביד כדמוכחי הנך ראיות דאייתי הרשב"א ז"ל, אפילו הכי לחנן הניח מעותיו על קרן הצבי, דמסתמא אדעתא דבעל קעביד" עכ"ל.

הנה מבואר דאפילו שהאשה נהנת מהמזונות שנתן לה, מכל מקום, כיון שדעת הנותן להפרע רק מהבעל ולא ממנה, לא שיעבד את האשה לתשלום שכר זה, והוא הדין בשדכן שהדרך להפרע רק מאבי החתן, אין דעתו לגבות מהחתן, ועל דעת כן ירד לשדכנות, ואפילו לרשב"א שבסתם לא הניח מעותיו על קרן הצבי, מכל מקום אין דעתו לגבות מהאשה, אלא מבעלה. והוא הדין בשדכן.

וז"ל הערך שי (סימן קפה): "שדכן לבחור ובתולה הסמוכים על שלחן אביהם, ולא יכול לגבות שכר שדכנות מאבי החתן מחמת אלמנותו, ותובע מהחתן אחר שנשא וקיבל הנדן. נראה לי, כיון דסתם שדכן דעתו להפרע מאב כנהוג, וגם החתן אין לו כל זמן שלא קיבל הנדן, והמנהג לפרוע השדכנות בשעת קישור התנאים, אם כן אין דעת השדכן להפרע מהחתן, והוי כמו שכתב הר"ן בפרק אין בין המודר דף ל"ג ע"ב, למפרנס אשה חבירו סתם, נהי דלאו בתורת מתנה קעביד, מיהו סתמא אדעתא דבעל נחית שיודע שאין לאשה זו נכסים, וברביב"ש סימן תפ"א כתב, אף לרשב"א דסבירא ליה דדוקא באומר בפירוש אני מעלה לך מזונות מחמת מה שחייב לך בעלך, הניח מעותיו על קרן הצבי, ולא במפרנסה סתם, היינו שמשתלם מן הבעל, אבל לא מן האשה כשאין יכול להפרע מהבעל, עיין שם, והוא בבית יוסף באבן העזר סימן ע', אם כן הכי נמי לא יכול השדכן לומר לחתן

הנה מבואר שכאשר פועל עובד ללא קציצת שכר, מקבל שכר כפי מנהג המדינה, ואם אין מנהג, מקבל כפחות שבשוק.

העולה מזה: פועל עובד ללא קציצת שכר, מקבל שכר כפי מנהג המדינה, ואם אין מנהג, מקבל כפחות שבשוק.

האם האב יכול לתבוע מבנו דמי שדכנות ששילם

ויש לחקור, האם האב יכול לתבוע מבנו שישלם לו דמי שדכנות ששילם. ואם האב קצץ שכר יותר ממנהג המדינה, בודאי אין יכול לתבוע מבנו, אבל אם לא קצץ שכר יותר ממנהג המדינה, יש לעיין האם האב יכול לתבוע מבנו או לא.

ואע"פ שנתבאר שאם אין אב, או שהאב לא משלם, בודאי הבן חייב, יש לעיין אם האב שילם, האם יכול לתבוע מבנו, וצדדי הספק הן, האם אמרינן שהאב מחל לבנו את הממון ששילם לשדכן, או שלא הוי מחילה, ואע"פ שעל פי רוב, רובא דרובא אין האב תובע מבנו דמי שדכנות, מכל מקום אין הולכין בממון אחר הרוב, ואולי הוא מהמיעוט שלא מחל לבנו.

וזה פשיטא, שאם האב הודיע שאינו מוחל לבנו, ויתבע אחרי כן מבנו, יכול האב לתבוע מבנו דמי השדכנות, כי הוא בעצם חוב על הבן, אבל אם האב שתק, יש להסתפק האם יש כאן אומדנא דמוכח שמחל, כי זה הוא דרך העולם, אלא שעכשיו כועס על בנו ותובע ממנו דמי שדכנות, או לא. ונראה לי, שאם האב לא אמר לפני כן שיתבע מבנו, אין האב יכול לתבוע מבנו דמי שדכנות, כי הוא אומדנא דמוכח שמחל לבנו.

העולה מזה: אם האב הודיע שאינו מוחל לבנו את דמי השדכנות שמשלם, ויתבע אחרי כן מבנו, יכול האב לתבוע מבנו דמי השדכנות. ואם האב לא אמר לפני כן שיתבע מבנו, אין האב יכול לתבוע מבנו דמי שדכנות, כי הוא אומדנא דמוכח שמחל לבנו.

שיטת הערך שי

ומה שכתבתי - שאם האב לא שילם שדכנות עבור בנו, יכול השדכן לתבוע מהחתן - כתבתי מסבא. ואחרי זה ראיתי שנחלקו בזה הפוסקים. דהנה הערך שי (סימן קפה) כתב שאינו יכול לגבות מהחתן, ותמך יתדותיו בדברי הר"ן. דכתב (נדרים לג, ב ד"ה גזירה) וז"ל "עמד א' ופירנס את אשתו, דאמר דלחנן הניח מעותיו על קרן הצבי, כתב הרשב"א ז"ל דדוקא במפרש שמחמת מזונות שחייב לה בעלה הוא נותן לה, דבכה"ג אמר חנן דפטור, אבל פרנס סתם, חוזר

בינת המשפט

ענייני ממונות אקטואליים

למפרנס אשה פנויה שאין לה כסף לאכול, דבוראי גם הר"ן יסכים שתהיה היא חייבת לשלם. וצריך לומר שהערך ש"י שהביא ראיה ממפרנס אשת חבריו הבין, שאחרי שיש מנהג שההורים משלמים, יש עליהם חובה עצמית לשלם, ולכן זה דומה למפרנס אשת חבריו, שכיוון שההורים חייבים לשלם ולחתן ולכלה אין להם מה לשלם נלמד מהמפרנס שהוא עובד על דעת להשתלם רק מההורים, משא"כ לדעת האבני נזר שגם אחרי המנהג אין חיוב על ההורים, א"כ אין ראיה ממפרנס שיש לפטור את החתן והכלה" עכ"ל.

העולה מזה: שיטת האבני נזר ועדו הרבה פוסקים שהחתן חייב לשלם, ואינו דומה למפרנס אשה, כי יש הבדל בין מפרנס אשה לשכר עבודה. דמפרנס אשה מוטל על בעלה לפרנסה, אבל שכר פועל, הוא על הנהנה, אבל זה לא מפקיע את עיקר החיוב מהחתן והלכה, ואין דעת השדכן שלא להפרע מהחתן.

האם יש מנהג שהחתן לא ישלם

והנה מה שכתב משפטי יושר דטעם הערך שי הוא בגלל מנהג, הוא תמוה כמו שכתב הגאון רבי שמשון קרליץ זצ"ל בספרו משפטי שלמה עמ' קנב, בדין זה וז"ל: "ואילו היה מנהג שאינם תובעים דמי שדכנות מהחתן והכלה אפילו במקום שאין ההורים משלמים, בזה היה שייך לומר כמו שכתב בהליכות ישראל, שהמנהג שרק ההורים משלמים. אבל אין זה מצוי שהמחותנים לא ישלמו, ואם קרה דבר כזה, היה כבר מקרים שתבעו את החתן בעצמו, אבל אף אם היה מנהג כזה ג"כ אינו מובן, במה חל החיוב על המחותנים לשלם את זה, דזה לא מצינו רק במקום שעיקר החיוב חל לפי הדין, אלא שהצדדים לא דיברו בתנאי החיוב, אז אנו אומרים מאחר שהתחייבו בסתם, כוונתם כפי מנהג המקום, אבל שהמנהג יהיה בכוחו לעשות עצם החיוב, לא מצינו דבר כזה, רק אם נימא מאחר שהמנהג הוא שהמחותנים משלמים, אז כוונתם הוא שהתשלום יהא רק עליהם ולא על החתן והכלה, אבל אין זה מוכרח שיתכן שהם רק מתחייבים לשלם עבור החתן והכלה, ויתכן שזה מדין ערב קבלן ושיכולים לתבוע מהם תחילה עכ"ל".

וכן כתב הישמח משה בשו"ת השיב משה יורה דעה סימן מח וז"ל "ועל פי זה נראה דבתנאים שמשדך את בנו, דהוי רק כשלוחו של בנו כל זמן שלא מיחה, וכן כותבין העומד מצד בנו, וכן מבואר בתשובת רבינו תם בתשובת מיימוני לספר קנין סימן כ"א השייך להלכות שלוחין פרק ג, והובא בש"ך לחושן משפט סימן ע"ה ס"ק ס"ג, דהאב הוי שליח" עכ"ל. ולפי זה פשיטא שעיקר חיוב הממון הוא על החתן.

הרי עשיתי לך פעולה שלם לי, כיון דלאו אדעתא דחתן ישלם לו - נחית" עכ"ל.

העולה זה: לשיטת ערך שי, אם אבי החתן לא שילם דמי שדכנות, יכול השדכן לתבוע דמי שדכנות מהחתן. ומביא ראיה ממפרנס אשה, שבעלה לא שילם, אינו פורע ממנה, כי אין דעתו להפרע אלא מבעלה.

ההבדל בין מפרנס אשה לדמי שדכנות

ולא נראו לי דבריו, דאין להביא ראיה ממפרנס אשה לשכר עבודה. דמפרנס אשה מוטל על בעלה לפרנסה, ומדוע יתבע ממנה, הרי גם אם תזון בעצמה יכולה לחייב את בעלה, לכן שם יש לדון האם כוונתו לתבוע מהאשה, כי מעיקר הדין זה לא חיוב של האשה, אבל שכר פועל, הוא על הנהנה, כמו שמבואר בשלחן ערוך חושן משפט המובא לעיל, ועיקר ההנאה מהשידוך הם החתן והכלה, אלא שנהגו ההורים לשלם את דמי השדכנות, אבל זה לא מפקיע את עיקר החיוב מהחתן והלכה, ואין דעת השדכן שלא לגבות מהחתן אם אביו לא ישלם. ומאד שמחתי שכונתי בזה לדברי קדמונים, שכן כתב בתוך דבריו בשו"ת אבני נזר (חלק חושן משפט סימן לו) "כי זה פשוט שחיוב שדכנות חל על החתן והכלה, כי להם עשה הטובה, רק שהמחותנים משלמים עבורם" עכ"ל.

וכן כתב הגאון רבי יעקב גרינולד זצוק"ל מפאפא (אורח חיים סימן כד אות ו) וז"ל "וע"ד אם אבי החתן אינו רוצה לשלם שכר שדכנות אם יכול לתבוע מהחתן, לדעתי פשוט דיכול לתבוע, דלא גרע אם עשה לו טובה, אפילו לא צוה, דמחוייב לשלם כמבואר בחושן משפט סימן רס"ד ס"ד ברמ"א עיי"ש" עכ"ל, הנה גם הוא תמך יתדותיו מדברי הרמ"א הנ"ל.

וכן כתב בספר משפטי יושר עמ' שי וז"ל: "דהענין של מפרנס אשת חבריו אינו דומה לכאן, דבמפרנס יש על הבעל חיוב ממוני לפרנס את האשה, ואם האשה תשלם מעצמה יש לה זכות לדרוש את הכסף חזרה מהבעל, ומכיוון שהמפרנס ידע זאת, וידע שאין לאשה כסף בודאי התכוון לקיים את ההתחייבות של הבעל, ואין לו מקום לתבוע את האשה, אבל בשידוכים הגם שיש להורים מצוה לשדך את ילדיהם, מכל מקום אין עליהם חיוב ממוני לקחת שדכן לילדיהם, ובודאי שיש להם זכות לומר לילדיהם שישדכו את עצמם, ואם כן אין החתן והכלה יכולים לטעון שהשדכן מילא את החיוב של ההורים ואינם יכולים לפטור את עצמם מחיוב הנהנה שלהם, וזה דומה

בינת המשפט

עניני ממונות אקטואליים

שהתחייב, לפיכך אם האב לא שילם מה שהתחייב בתנאים, החתן אינו חייב לשלם.

העולה מזה: מה שהאב התחייב בתנאים, החתן לא ערב ולא צריך לשלם, כי זו התחייבות אישית של האב, מה שאין כן דמי שדכנות, השדכן הוא פועל של הבן.

נידון דידן

לאחר שביארנו כל זאת נבוא לבאר נידון דידן. דהנה כבר ביארנו שהשדכן הינו פועל של החתן, אלא שהחתן לא קצץ לו שכרו, אבל האב קצץ לו שכר, והאב חייב לשלם מה שקצץ כי אמר שכרך עלי, אבל אם האב לא שילם, הפועל תובע את החתן מדין פועל, שתובע את בעל הבית ללא קציצת שכר, ששכרו הוא כפחות שבשוק, לפיכך יש לברר מה מחיר שדכן לשידוך בעייתי כזה, והחתן ישלם לו כפחות שבשוק לשידוך זה.

דינים העולים:

א. בחור יתום שמטפל בעצמו בהוצאות, חייב לשלם בעצמו לשדכן, גם אם לא קצץ לו כלל שכר, אבל אם יש מי שמטפל בהוצאות שלו, דינו כיש לו אב.

ב. פועל עובד ללא קציצת שכר, מקבל שכר כפי מנהג המדינה, ואם אין מנהג, מקבל כפחות שבשוק.

ג. אם האב הודיע שאינו מוחל לבנו את דמי השדכנות שמשלם, ויתבע אחרי כן מבנו, יכול האב לתבוע מבנו דמי השדכנות. ואם האב לא אמר לפני כן שיתבע מבנו, אין האב יכול לתבוע מבנו דמי שדכנות, כי הוא אומדנא דמוכח שמחל לבנו.

ד. לשיטת ערך שי, אם אבי החתן לא שילם דמי שדכנות, יכול השדכן לתבוע דמי שדכנות מהחתן. ומביא ראיה ממפרנס אשה, שבעלה לא שילם, אינו פורע ממנה, כי אין דעתו להפרע אלא מבעלה.

ה. שיטת האבני נזר ועדו הרבה פוסקים שהחתן חייב לשלם, ואינו דומה למפרנס אשה, כי יש הבדל בין מפרנס אשה לשכר עבודה. דמפרנס אשה מוטל על בעלה לפרנסה, אבל שכר פועל, הוא על הנהנה, אבל זה

העולה מזה: כתב הגאון רבי שמשון קרליץ זצ"ל, שאין מנהג כזה. דאם היה מנהג שאינם תובעים דמי שדכנות מהחתן והכלה אפילו במקום שאין ההורים משלמים, בזה היה שייך לומר שאין לתבוע מהחתן. אבל אין זה מצוי שהמחותנים לא ישלמו, ואם קרה דבר כזה, היה כבר מקרים שתבעו את החתן בעצמו.

הנראה לעניות דעתי

והנה בספר "תיווך ושידוך בהלכה" עמ' קפ סוף הערה ה, לאחר שביאר את מחלוקת האבני נזר והערך ש"י העלה, דיותר נראה שאין מחלוקת הלכתית ביניהם, אלא הכל לפי מנהג המקום, וכנראה שהיה שינוי בין מקומו וזמנו של האבני נזר למקומו וזמנו של הערך ש"י, ונראה שלדברי שניהם, אם באמת השדכן יורד רק על דעת לגבות מההורים, אינו יכול לגבות מהחתן והכלה, והכל לפי הענין, ובזמנו בשידוכים בגיל הרגיל, נראה שהשדכן יורד רק על דעת לגבות מההורים ולא מהחתן והכלה, ובגילאים יותר מבוגרים יש לדון בזה עכ"ד.

ולעניות דעתי נראה כמו שכתב רבי שמשון קרליץ זצ"ל, דאין לא ראינו מנהג, וברובא דרובא ההורים משלמים, ואין בזה מנהג לומר שאם האב לא ישלם החתן לא ישלם. והרי המנהג הוא שאבי החתן משלם בגדיו לחתונה, וכי יעלה על הדעת שאם אבי החתן לא שילם לא יתבע מהחתן, ואין שום הבדל בין שכר שדכנות לתשלום נדוניה, ואין בזה מחלוקת בין המנהגים, דפשיטא שחייב שדכנות חל על החתן, אלא שנהגו ההורים נהגו לשלם, ואם לא שילמו חייב החתן לשלם דמי שידוך, וכדי להפטר מחיוב, צריך אומדנא דמוכח, שדעת השדכנים למחול דמי שדכנות מהחתן, אם אביו לא ישלם, ואין ספק שאין זה דעתם.

העולה מזה: יש מי שכתב, שהיום יש מנהג שאבי החתן משלם, והגאון רבי שמשון קרליץ שאפילו שנוהגים לשלם אין מנהג שאם האב לא משלם שהחתן לא ישלם. לפיכך החתן חייב לשלם.

ההבדל בין חיוב בתנאים לדמי שדכנות

ואע"פ שנתבאר שהחתן חייב לשלם דמי שדכנות אם אביו לא שילם, מכל מקום לעניין ההתחייבות בתנאים פשיטא שאם האב לא שילם החתן אינו חייב לשלם, ואין זה דומה לדמי שדכנות, כי דמי שדכנות השדכן הוא פועל של החתן וחייב בשכרו, אבל מה שהאב התחייב בתנאים הוא חוב אישי של האב, והחתן לא ערב לאביו על מה

בינת המשפט

עניני ממונות אקטואליים

מנהג שאם האב לא משלם שהחתן לא ישלם. לפיכך החתן חייב לשלם.

ח. מה שהאב התחייב בתנאים, החתן לא ערב ולא צריך לשלם, כי זו התחייבות אישית של האב, מה שאין כן דמי שדכנות, השדכן הוא פועל של הבן.

ט. בחור עם מגבלות, שאביו התחייב לשדכן הרבה כסף על שידוך, ולא שילם, החתן חייב לשלם דמי שדכנות, כיון שהשדכן הינו פועל של החתן, וחייב בשכרו, אם אביו לא משלם. אבל כיון שהבחור בעצמו לא קצץ לו שכרו, חייב לשלם לו כפחות שבשוק, לסוג שידוך כזה.

לא מפקיע את עיקר החיוב מהחתן והלכה, ואין דעת השדכן שלא להפרע מהחתן.

ו. כתב הגאון רבי שמשון קרליץ זצ"ל, שאין מנהג כזה. דאם היה מנהג שאינם תובעים דמי שדכנות מהחתן והכלה אפילו במקום שאין ההורים משלמים, בזה היה שייך לומר שאין לתבוע מהחתן. אבל אין זה מצוי שהמחותנים לא ישלמו, ואם קרה דבר כזה, היה כבר מקרים שתבעו את החתן בעצמו.

ז. יש מי שכתב, שהיום יש מנהג שאבי החתן משלם, והגאון רבי שמשון קרליץ שאפילו שנוהגים לשלם אין

